ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ[1]

Коренюк П. І., Голубицький М. Ю.

DOI: 10.53672/ej.5.2018.05[1] Check for updates

Анотація. Євроінтеграційний курс України вимагає узгодити національну систему технічного регулювання з міжнародними та європейськими правилами, а від дієвості її правового підґрунтя залежать якість продукції, експорт і конкурентоспроможність вітчизняних виробників. Коренюк П. І. і Голубицький М. Ю. досліджують правові засади державного управління в цій сфері та визначають напрями його реформування. Джерельну базу становлять праці вітчизняних і зарубіжних науковців (О. Величка, В. Дятлової, О. Розенталя, О. Язвінської, Я. Юзьківа, О. Цициліано та ін.), закони України «Про стандартизацію», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», «Про безпечність та якість харчових продуктів» і підзаконні акти; застосовано системний підхід. Простежено шлях від створеної 1993 року системи сертифікації УкрСЕПРО, ефективність якої обмежував брак фінансування, до реформи 2012–2016 років, що відтворює регуляторні норми ЄС: запроваджено ринковий нагляд, скасовано доринковий контроль і понад 15 тисяч радянських стандартів, ухвалено 5283 стандарти та зміни до них, з яких 4968 гармонізовано з європейськими й міжнародними. Водночас автори фіксують вади, яких реформа не усунула. Центральний орган виконавчої влади у сфері технічного регулювання одночасно розробляє стандарти, видає сертифікати, перевіряє виробників і здійснює ринковий нагляд, що породжує конфлікт інтересів і дублювання функцій, а повноваження Державної ветеринарної та фітосанітарної служби й Державної інспекції з питань захисту прав споживачів розмежовано неоднозначно. Обов'язкова реєстрація технічних умов на кожен новий продукт, стандарти, здебільшого розроблені ще в 1970–1980-х роках, і широкий перелік продукції для обов'язкової сертифікації (у 2011–2015 роках її пройшли понад 90 % підприємств, тоді як у ЄС вона охоплює близько 10 %) знижують конкурентоспроможність; близько 46 % підприємств визнали, що вдавалися до неофіційних шляхів вирішення питань із державними органами. Автори пропонують утворити за європейським зразком чотири незалежні агентства (метрології, стандартизації, ринкового нагляду та захисту прав споживачів, оцінки відповідності), збільшити фінансування гармонізації стандартів і дослідити зв'язок стандартів із правами інтелектуальної власності. Висновки стануть у пригоді фахівцям господарського права, органам з оцінки відповідності та експертам, які у своїй практиці спираються на стандарти й технічні регламенти.

Ключові слова: технічне регулювання, стандартизація, оцінка відповідності, технічний регламент, сертифікація продукції, ринковий нагляд, метрологія, захист прав споживачів, гармонізація стандартів, європейська інтеграція, конфлікт інтересів, державне управління.

Legal Foundations of Technical Regulation in Ukraine

Koreniuk P. I., Holubytskyi M. Yu.

Abstract. Ukraine's European integration course requires the national system of technical regulation to be aligned with international and EU rules, and the effectiveness of its legal framework affects product quality, exports and the competitiveness of domestic producers. Koreniuk P. I. and Holubytskyi M. Yu. analyse the legal foundations of public administration in technical regulation and outline directions for its reform. The study draws on Ukrainian and foreign scholarship, the Laws of Ukraine on standardisation, on technical regulations and conformity assessment and on food safety

and quality, as well as secondary legislation, using a systems approach. The authors trace the path from the UkrSEPRO certification system created in 1993, whose effectiveness was limited by insufficient funding, to the 2012–2016 reform reproducing EU regulatory models: market surveillance was introduced, pre-market control and more than 15,000 Soviet standards were abolished, and 5,283 standards and amendments were adopted, 4,968 of them harmonised with European and international ones. Persistent shortcomings are identified. The central executive body for technical regulation simultaneously develops standards, issues certificates, inspects producers and conducts market surveillance, which creates a conflict of interest and duplication of functions, while the powers of other regulators are delimited ambiguously. Mandatory registration of technical specifications for every new product, standards mostly drafted in the 1970s and 1980s and broad mandatory certification (over 90% of enterprises in 2011–2015 against about 10% in the EU) undermine competitiveness and push businesses towards informal dealings with authorities. The authors propose four independent agencies on the European model (metrology; standardisation; market surveillance and consumer protection; conformity assessment), more funding for harmonisation and research into the link between standards and intellectual property rights.

Keywords: technical regulation, standardisation, conformity assessment, technical regulations, product certification, market surveillance, metrology, consumer protection, harmonisation of standards, European integration, conflict of interest, public administration.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 15.07.2018; у номері — 31.10.2018; DOI:* ***10.53672/ej.5.2018.05***[1].

Повний текст

Текст статті.

Постановка проблеми. Послідовна інтеграція національнодо світової економічної спільноти потребує цілеспрямованої політики в розвитку системи технічного регулювання в цілому, і системи стандартизації та сертифікації зокрема. Потрібно визначити в даному контексті шляхи удосконалення правових засад удосконалення технічного регулювання в Україні.

Актуальність теми дослідження. Важливість процесу вдосконалення, постійного оновлення технічного регулювання відповідно до вимог сучасності зумовлюється й тим, що це проблема не лише економічна, соціальна але й правова. Ефективне правове регулювання відносин у сфері технічного регулювання щодо забезпечення високої якості продукції, робіт, послуг в Україні сприяють розширенню експорту та розвиткові економіки держави та істотно підтверджують реальність інтеграційних прагнень України, що підтверджує актуальність обраної теми авторських досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання у сфері технічного регулювання привертають увагу вітчизняних та зарубіжних вчених і практиків. Дослідженню питань технічного регулювання в Україні присвячені праці О. Величко [1], Л. Віткіна [2], І. А. Гамбург [3], І. Голінка [4], Т. Гордієнко [5], В. Грабовського [6], В. В. Дятлової [7], Т. П. Калити [8], Л. Лосюк [10], В. Ю. Лук'янової [11], О. М. Розенталя [19], О. Усенко [20], О. Цициліано [23], В. Шаповал [21], В. С. Щербини [22], Я. Юзьків [23], О. М. Язвінської [24] та інших видатних вчених.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Зважаючи на актуальність і недостатнє вивчення проблеми, у даній роботі ставиться за мету дослідити правові засади державного управління у сфері технічного регулювання на сучасному етапі та визначити основні напрямки його реформування відповідно до пріоритетних завдань входження України в європейські та світові інтеграційні структури.

Новизна. Наукова новизна та практичне значення дослідження полягає в тому, що в ньому зроблено спробу узагальнити сучасний досвід державного управління в галузі технічного регулювання і запропоновано власне бачення перспектив його реформування в сучасних умовах. В статті проаналізовано стан нормативно-правового забезпечення технічного регулювання в Україні, визначено та розкрито проблеми, які існують у сфері вітчизняного технічного регулювання та обґрунтовано деякі підходи щодо удосконалення технічного регулювання в Україні.

Методологічне або загальнонаукове значення. Теоретичною основою статті виступили теоретичні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених, чинні закони та підзаконні акти акти України, норми яких регулюють правовідносини у даній сфері. Виходячи з вищевказаного дана стаття має важливе методологічне значення з позиції трактування сутності та змісту правових засад технічного регулювання у категоріальному розумінні. Загальнонаукове значення полягає у розробці щляхів удосконалення технічного регулювання з використанням системного підходу у євроінтеграційному контексті.

Викладення основного матеріалу. Задекларовані Україною євоінтеграційні цілі вимагають привести систему технічного регулювання у відповідність до міжнародних і європейських вимог. За семантикою технічне регулювання є правовим регулюванням відносин у сфері визначення та виконання обов'язкових вимог до характеристик продукції, процесів та методів виробництва, перевірки їх дотримання та державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції. Питання це не э сталим ы його еволюція відбувається пыд впливом інтенсифікації інтеграційних процесів.

Перші спроби запровадити систему технічного регулювання, яка б відповідала міжнародній практиці, були зроблені у 1993 році, коли було створено державну систему сертифікації продукції УкрСЕПРО. Але через відсутність належного фінансування та намагання державних установ, організацій та підприємств забезпечити отримання регулярної плати за сертифікацію, вітчизняна система технічного регулювання була не зовсім ефективною.

Для досягнення рівня гармонізованих стандартів, достатнього для країни, яка має намір вступити в Європейський Союз, Державний комітет з питань технічного регулювання та споживчої політики запланував прийняти 1810 стандартів ISO протягом п'яти років, тобто 362 стандарти ISO щорічно. Зволікання з гармонізацією стандартів призвело до того, що українські технічні регламенти з підтвердження відповідності приймаються дуже повільно, відкладаючи на більш пізній час введення у дію реформованої системи технічного регулювання. Зволікання з гармонізацією стандартів призвело до того, що українські технічні регламенти з підтвердження відповідності приймаються дуже повільно, таким чином, відкладаючи на більш пізній час введення у дію реформованої системи технічного регулювання та зберігаючи стару систему.

Проблема реформування вітчизняної системи технічного регулювання ускладнюється ще й тим, що українські органи із сертифікації не мають відповідного обладнання, їм не вистачає компетентного персоналу, який би міг застосовувати європейські методи підтвердження відповідності. Фактично до прийняття Закону України «Про стандартизацію» [9] в Україні існувала система стандартизації, що залишилась від колишнього СРСР.

Значний внесок у поняття технічного регламенту та його практичне застосування зроблено Європейським Союзом. Для реалізації мети щодо створення в 1992 р. Спільного європейського ринку розроблено та впроваджено технічні регламенти, які містять вимоги до безпечності продукції для життя і здоров'я громадян, навколишнього середовища. Термін «технічний регламент» вперше введено Законом України «Про стандартизацію» [12], його трактування в цілому є узгодженим з визначеннями в міжнародних документах.

За останні півтора роки реформа системи технічного регулювання досягла значних результатів. Були затверджені базові Закони і підзаконні акти, був здійснений перехід від обов'язкової сертифікації пострадянського зразка до європейської системи оцінки відповідності техрегламентам. Застарілі ГОСТи перестали бути обов'язковими: було скасовано понад 15000 радянських стандартів. В рамках реформи **було прийнято 5283 стандартів** та змін до них, з яких **4968 – гармонізовано з європейськими та міжнародними.** Крім того, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України створило інфраструктуру органів з оцінки відповідності, оновило обладнання для лабораторій.

Адаптація вітчизняного законодавства до міжнародних правил та норм (більше до європейських) у сфері технічного регулювання здійснюється на основі прийнятих відповідних нормативно-правових актів. Основоположним нормативним правовим документом у сфері технічного регулювання та стандартизації є Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [19]. О. М. Розенталь, вважає, що основними бар'єрами у сфері стандартизації є витрати на впровадження та ціна стандартів та кількість перехресних посилань в різних стандартах. Особливо болючим для бізнесу є ситуація коли існує декілька стандартів, які потрібні для одного продукту або послуги [19,с.18].

Таким чином, стан системи технічного регулювання дає уяву про рівень технологічного прогресу будь-якої країни, конкурентоспроможність національної продукції та репутацію товаровиробників. В умовах глобалізації світової економіки всі складові сфери системи технічного регулювання демонструють тенденцію до уніфікації, одночасно надаючи додаткову гнучкість виробникам, які суворо конкурують між собою.

Відмітимо, що інтеграція до європейських структур шляхом набуття асоційованого, а згодом і повного членства в Європейському Союзі (ЄС) виступає стратегічним курсом для України [20, с. 227]. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 06.09.2005 р. № 2809-ВУ [18] регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками) та споживачами харчових продуктів і визначає правовий порядок забезпечення безпечності та якості харчових продуктів, що виробляються, знаходяться в обігу, імпортуються, експортуються.

У процесі проведеного дослідження нормативної бази, ми з'ясували, що закони встановлюють такі основні принципи державної політики у сфері технічного регулювання як забезпечення участі фізичних та юридичних осіб у розробці нормативних докуме-

нтів, відкритість, прозорість та доступність процедур стандартизації, дотримання міжнародних та європейських правил і процедур у сферах стандартизації, пріоритетність прямого впровадження міжнародних та регіональних стандартів, забезпечення комплексного інформування всіх заінтересованих сторін за рівних умов, координація дій органів виконавчої влади і розмежування повноважень та уникнення дублювання [19].

Пріоритетним завданням інтеграції у світове економічне співтовариство має бути створення дієвого механізму організаційно-структурного регулювання [5,с.18]. При цьому питання про учасників відносин у сфері технічного регулювання господарської діяльності посідає важливе місце серед багатьох інших питань, що потребують правового забезпечення [22, с.411].

Вважаємо достатньо обґрунтованою позицію В.В.Дятлової, що для створення належної системи технічного регулювання в Україні враховано міжнародний досвід [7]. Адже недоречним є пошук відповідей на питання, що вже давно вирішені за кордоном, одночасно виникає можливість обирати лише позитивні приклади, що підтвердили користь застосування в практичній сфері.

Інтеграція України у світове економічне співтовариство передбачає проведення цілеспрямованої політики щодо створення державних систем стандартизації, сертифікації та метрології як складових технічного регулювання. При цьому пріоритетним завданням має бути створення дієвого механізму правового регулювання, що забезпечував би оптимальне функціонування системи технічного регулювання господарської діяльності як основи надійного захисту прав споживачів, ефективної роботи, захисту прав і законних інтересів суб'єктів технічного регулювання.

Правове забезпечення технічного регулювання господарської діяльності здійснює Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні приймає закони, що встановлюють правові та організаційні засади означених систем у сфері господарювання. Правовий статус, завдання, повноваження Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (Мінекономрозвитку України) як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади у сфері технічного регулювання визначені у Положенні про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.

Аналізуючи завдання і повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері технічного регулювання, можна зробити висновок, що він одночасно відповідає за розроблення та погодження стандартів, видачу сертифікатів, проведення перевірок виробників, забезпечення ринкового нагляду та захист прав споживачів, тобто поєднує функції елементів системи, що в Євросоюзі має назву «інфраструктура забезпечення якості». Така комбінація обов'язків і повноважень, виконавчої та контрольної функцій є джерелом серйозного конфлікту їнтересів, а деякі з функцій стосовно певних видів продукції дублюють інші державні органи, що призводить до неефективного використання державних коштів та значних фінансових витрат, часових втрат для суб'єктів господарювання. Тобто, постає необхідність в оптимізації функцій, регуляторних органів.

Як і у більшості держав ЄС, в Україні реформа поділила функції системи технічного регулювання між різними органами публічного управління, а саме між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України; Державною ветеринарною та фітосанітарною

службою України; Державною інспекцією України з питань захисту прав споживачів. Повноваження цих суб'єктів визначені у різних нормативно - правових актах неоднозначно.

Отже, формування недержавних національних організацій стандартизації і сертифікації вказує про відмову держав від монополії в даній галузі діяльності. Це дозволяє залучити максимальну кількість зацікавлених юридичних і фізичних осіб у процес стандартизації та знизити фінансовий тягар з утримання національних організацій. При цьому, як показує світовий досвід, вплив держави на діяльність цих органів у рамках існуючих систем стандартизації і сертифікації позначається через представництво, програми, а у більшості випадків контролюється державними органами. Тому висновок про повну незалежність системи як недержавної і такої, що самоорганізується, а також про пасивну участь і контроль з боку держави за її діяльністю робити поки що не варто.

Ми вважаємо, що уряд має збільшити виділення фінансових асигнувань для здійснення гармонізації українських стандартів з міжнародними та європейськими та має посилити інституційні рамки системи технічного регулювання для реального впровадження реформаторських законів. При цьому бажано уникати конфлікту інтересів та зіткнень між державними органами щодо розподілу ринку обов'язкового підтвердження відповідності з метою забезпечення конкуренції на цьому ринку як між державними, так і між приватними органами із сертифікації.

Реформа національної системи технічного регулювання та стандартизації 2012-2016 рр. полягає у спробі повного відтворення регуляторних норм ЄС, зокрема щодо обов'язкової сертифікації харчових продуктів, запровадження системи ринкового нагляду, відмови від доринкового контролю та запровадження контролю за товарами, розміщеними на ринку. Відбувся чіткий розподіл повноважень органів державної влади щодо нагляду за безпечністю харчових і нехарчових продуктів. Розпочався процес скасування обов'язкової сертифікації. Усі вітчизняні підприємства продовжують виробляти продукцію відповідно до стандартів, більшість з яких було розроблено ще в 1970-1980-х рр. Якщо ж для певного виду продукції державного стандарту немає, підприємства мають зареєструвати відповідні технічні умови. По-суті, для будь-якого нового продукту вимагається обов'язкова реєстрація технічних умов. Так, підприємство розробляє власні технічні умови й зобов'язане їх виконувати, проте ці умови не мають суперечити існуючим стандартам, мають бути зареєстровані та схвалені відповідним органом державної влади. Понад 57 % вітчизняних підприємств зазначають складність дотримання таких фіксованих норм за умов загострення конкуренції, близько 46 % підприємств вказали, що часто вдавалися до неофіційних шляхів вирішення питань із державними органами, витрачаючи на сумнівні платежі до 10 % від обороту компанії. Але внаслідок обтяжливості національної системи технічного регулювання вітчизняні підприємства й надалі втрачають конкурентоспроможність на ринках.

На думку О. М. Язвінської [24], виникає додаткова неузгодженість позицій між контрагентами, особливо на зовнішніх ринках. Це зумовлює низку управлінських проблем, що стримують розвиток бізнес-середовища в Україні: формальність запровадження ринкового нагляду. Зокрема, значного поширення у діяльності галузевих органів державної влади набуло використання обов'язкової сертифікації [24, с.349]. Системне упорядкування процедур технічного регулювання у країнах світу, зокрема США, країнах-членах ЄС та росії, відбувалося шляхом зміщення об'єкту нагляду від оцінки відповідності стандарту

конкретного продукту на всьому ланцюгу його вироблення до норм безпечності для певної групи товарів та якості сировини на ринку без контролю ланцюга виготовлення кінцевого продукту.

Так, у 2011-2015 роках понад 90 % підприємств на ринку пройшли сертифікацію на вимогу вповноважених органів. Особливо високий рівень вимог з боку вповноважених органів фіксується у галузях, що демонструють високу динаміку економічної діяльності (сільське господарство, галузі промисловості). Тоді як у ЄС обов'язкова сертифікація охоплює 10 % підприємств на ринку, зокрема національні стандарти країн-членів охоплюють від 2 до 30 % видів продуктів [8]. Проте навіть дотримання додаткових вимог сертифікації в Україні не гарантувало безпечності для споживачів, оскільки її нормативи (поряд із стандартами) більше пов'язані з технічними характеристиками продукції, ніж з її якістю, безпечністю.

Подолання ряду проблемних ситуацій, на нашу думку, доцільно здійснити через передання повноважень органів державної влади щодо стандартизації та метрології до єдиної державної наукової установи чи єдиного уповноваженого органу державної влади, що виконує функцію акредитації недержавних організацій зі стандартизації чи/та лабораторій. Отже, існуюча система технічного регулювання попри спробу реформи залишається спрямованою на консервацію існуючого технологічного рівня розвитку та фізично обмежує розширення внутрішнього ринку, формує несприятливий бізнес-клімат для вітчизняних виробничих підприємств.

Ми вважаємо, що потрібно створити за європейським зразком чотири незалежних агентства, кожне з яких відповідатиме за окрему сферу: метрологія; стандартизація; ринковий нагляд та захист прав споживачів; оцінка відповідності. Якщо така структура буде сформована та ефективно працюватиме, існуючий конфлікт інтересів між виробником, споживачем та контролюючими органами зниьсне, а система стане чіткою і прозорою для всіх суб'єктів господарювання. Система технічного регулювання є важливою складовою забезпечення конкурентоспроможності продукції, адже перед Україною є завдання щодо створення адаптованої до вимог СОТ і ЄС сучасної системи технічного регулювання.

Водночас аналіз реалізації заходів, проведених у рамках виконання Програми економічних реформ, свідчить про наявність певних недоліків. Основна мета цих заходів модернізація державно-управлінських відносин, створення дієвої системи державного забезпечення та захисту конституційних прав і свобод людини, наближення апарату управління до потреб громадян, пристосування його до вимог сьогодення. Разом з тим потрібно приділити увагу питанням доцільності та раціональності надання підтримки суб'єктам господарювання, а саме проблемі методики визначення економічної ефективності. І, на нашу думку, головними регуляторними перешкодами є системи видачі дозволів, державного нагляду, контролю та технічного регулювання.

Згідно з концепцією авторів О. Цициліано [23] та Я. Юзьківа [23], з чим ми погоджуємося, пропоновані механізми можуть бути реалізовані шляхом доповнення та уніфікації низки інструментів реалізації державної політики у сфері технічного регулювання, зокрема процедур, передбачених такими нормативно-правовими актами, як Закон України «Про стандартизацію» [12]. Вони вважають, і ми з цим погоджуємося, що потрібно

здійснювати їх уніфікацію через розробку нормативних актів як цілісного інструменту, що дозволить скасувати згаданий чинний закон, декрет і наказ, а також внести однозначні тлумачення до суміжних нормативно-правових актів щодо визначення видів економічної діяльності.

Але все ще багато компонентів системи технічного регулювання все ще лишаються нереформованими: занадто великий перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації; державна реєстрація технічних умов, що їх розробляє кожний виробник на кожний новий вид продукції; значна кількість застарілих стандартів на продукцію, що надмірно обмежують способи виробництва, не відповідаючи сучасному технологічному рівню; зміст вимог до продукції та механізми підтвердження відповідності та контролю їх дотримання не відповідають стандартам ЄС та інших зовнішньоторговельних партнерів України; недостатня інституційна та технологічна спроможність органів та структур, зокрема що займаються метрологією та оцінкою відповідності, не дають їм можливості приєднуватися до міжнародних організацій та об'єднань і отримувати визнання в інших країнах.

Проаналізувавши сучасний стан технічного регулювання в Україні, варто зауважити, що в умовах інформаційного перенасичення, що протікає по всьому світу процесу динамічного вдосконалення стандартів, вітчизняні підприємства, в тому числі малого та середнього бізнесу, для успішної конкуренції в умовах СОТ не в змозі самі орієнтуватися у співвідношенні різних національних і міжнародних стандартів та врахувати процеси їх розвитку, без чого неможливо планувати виробництво і успішно конкурувати на ринку. Такий стан вимагає синтезу інформації про різні види стандартів у єдину систему знання в галузі стандартизації. Проаналізувавши стан нормативно-правового забезпечення технічного регулювання в Україні та практику його реалізації, слід звернути увагу на необхідність запровадження новацій, які б наближували національну систему технічного регулювання до міжнародних стандартів;

Висновки. Пріоритетним завданням інтеграції держави у світове економічне співтовариство має бути створення дієвого механізму правового регулювання для забезпечення оптимального функціонування системи технічного регулювання господарської діяльності. Так, на нашу думку, повноваження даних суб'єктів визначені у різних нормативно-правових актах досить неоднозначно і потребують певного удосконалення. На нашу думку, основними завданнями реформування стандартизації мають бути підвищення взаємної поінформованості та співробітництва між органами із стандартизації та дослідницькими центрами і населенням, сприяння зміцненню та використання стандартів, зміцнення впливу української стандартизації на міжнародному рівні з метою зростання конкурентоспроможності вітчизняної продукції; реагування на глобальні зміни та аналіз впливу міжнародних стандартів на вирішення зовнішньоторговельних проблемзі стимулювання інновацій, проведення поглибленого наукового дослідження та виявлення проблем у взаємозв'язку між стандартами і правами інтелектуальної власності та їх правове регулювання. Таким чином, враховуючи значущість та місце правового регулювання в контексті даного дослідження, зауважимо, що зволікання зі створенням належної та дієвої законодавчої основи у даній сфері виступає затримкою технічного регулювання у країні. Адже саме наявність ефективного нормативно-правового забезпечення дозволяє найбільш чітко та однозначно визначати належну поведінку як керованих об'єктів, так і

керуючих суб'єктів, аналізованих нами правовідносин. При цьому Україна, враховуючи європейський досвід повинна шукати свій власний шлях реформування даної сфери.

Перспективи використання результатів дослідження. Запропоновані окремі підходи щодо удосконалення правових засад технічного регулювання в Україні не можуть претендувати на завершеність і пропонуються як авторське трактування і можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Величко О. Сучасний стан гармонізації національних стандартів України з документами і рекомендаціями OIML [Текст] / О. Величко, С. Проненко // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – № 4. – С. 18–23.

2. Віткін Л. Аналіз досвіду застосування Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ [Текст] / Л. Віткін // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – № 3. – С. 9–17.

3. Гамбург І .А. Законодавство про технічне регулювання господарської діяльності [Текст] / І.А. Гамбург // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 6. – С. 87–90.

4. Голінка І. Розвиток стандартизації на міжнародному, регіональному та національному рівнях [Текст] / І. Голінка // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2011. – № 1. – С. 11–17.

5. Гордієнко Т. Діяльність українських ТК та їх організаційно-методичне забезпечення [Текст] / Т. Гордієнко, В. Тетера // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2012. – № 2. – С. 15–21.

6. Грабовський В. Регіональна інтеграція України: технічне завдання в Україні [Текст] / В.Грановський, В.Нанівська, М.Борода // Збірник Міжнародного центру перспективних досліджень. – 2013. – № 12. – 17 с.

7. Дятлова В.В. система організаційно-технічного регулювання економіки:трансформаційні процеси в Україні [Текст] : монографія / В.В.Дятлова. – Донецьк: ВІК, 2011. – 399 с.

8. Калита Т.П. Системы управления качеством: По стандарту ИСО 9001 или по предприятию? [Текст] / Т. Калита // Стандарты и качество. – 2012. – № 2. – С. 70–72.

9. Конституція України [Текст]: [Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/

10. Лосюк Л. Основні тенденції розвитку сучасних концепцій СУЯ [Текст] / Л. Лосюк // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2011. – № 4. – С. 3–9.

11. Лукьянова В.Ю. Проблемы реформы технического регулирования [Текст] / В. Лукьянова // Стандарты и качество. – 2006. – № 12. – С. 24-107.

12. Про стандартизацію [Електронний ресурс]: [Закон України із змінами від 15.01.2015 р. № 124-VIII]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1315-vii

13. Про Концепцію вдосконалення державного регулювання господарської діяльності [Текст] : [Указ Президента України від 3.09.2007 № 816/2007] // Офіційний вісник України. – 2007. – № 66. – Ст. 2540

14. Про акредитацію органів з оцінки відпвідповідності [Текст]: [Закон України від 17.05.2001 р. № 2407-III] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 32. – Ст. 170.

15. Про технічні регламенти та оцінку відповідності [Електронний ресурс]: [Закон України від 16.02.2016 р.]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19/page.

16. Про безпечність та якість харчових продуктів [Текст]: [Закон України від 6 вересня 2005р. № 2809-IV(зі змінами від 02.10.2012)] // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 38. – Ст.502.

17. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів [Текст]: [Закон України від 31 трав. 2007 р. № 1103-У] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/

18. Про Положення про Державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів [Текст]: [Указ Президента України від 13.04.2011 р. №465/2011] // Офіційний вісник України. – 2011. – №29. – Ст. 1271.

19. Розенталь О.М. Реформа технического регулирования как государственная политика и бизнес-проект [Текст] / О. Розенталь // Методы оценки соответствия. – 2006. – № 8.

20. Усенко О. Реформа технічного регулювання як запорука інтеграції України до світового господарства [Текст] / О. Усенко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 226-229

21. Шаповал В. Планування стандартизації: завдання та проблеми [Текст] // Стандартизація. Сертифікація. Якість / В. Шаповал. – 2012. – № 2. – С. 6–14.

22. Щербина В.С. Господарське право [Текст]: підручник / В.С. Щербина. – [4-те вид., пере роб. і доп.]. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 640 с.

23. Юзьків Я. Узагальнена оцінка ситуації у сфері стандартизації та суміжних видів діяльності [Текст] / Я. Юзьків, О. Цициліано // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2012. – № 3. – С. 25–39.

24. Язвінська О.М. Система захисту прав споживачів в економічно високорозвинених країнах [Текст] / О. Язвінська // Юрид.Україна. – 2012. – № 2. – С. 55–62.

Анотація: *Ефективне правове регулювання відносин у сфері технічного регулювання щодо забезпечення високої якості продукції, робіт, послуг в Україні сприяють розширенню експорту та розвиткові економіки держави. Задекларовані Україною євоінтеграційні цілі вимагають привести систему технічного регулювання у відповідність до міжнародних і європейських вимог. Потрібно створити за європейським зразком чотири незалежних агентства, кожне з яких відповідатиме за окрему сферу: метрологія; стандартизація; ринковий нагляд та захист прав споживачів; оцінка відповідності. А зволікання зі створенням дієвої законодавчо-правової основи виступає затримкою технічного регулювання.*

Ключові слова*: правові, засади, технічне, регулювання, стандарти, підприємство, закон, система, ефективне, контроль.*

Аннотация: *Эффективное правовое регулирование отношений в сфере технического регулирования по обеспечению высокого качества продукции, работ, услуг в Украине способствуют расширению экспорта и развитию экономики государства. Задекларированные Украины евоинтеграцийни цели требуют привести систему технического регулирования в соответствие с международными и европейскими требованиями. Нужно создать по европейскому образцу четыре независимых агентства, каждое из которых будет отвечать за отдельную сферу: метрология; стандартизация; рыночном надзоре и защите прав потребителей; оценка соответствия. А промедление с созданием действенной законодательно-правовой основы выступает задержкой технического регулирования.*

Ключевые слова*: правовые, принципы, техническое, регулирования, стандарты, предприятие, закон, система, эффективное, контроль.*

References

1. Koreniuk P. I., Holubytskyi M. Yu. Pravovi zasady tekhnichnoho rehuliuvannia v Ukraini [Legal Foundations of Technical Regulation in Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. Vol. 3, No. 5 (17). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2018.05. URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/885-korenyuk-p-i-golubitskij-m-yu-pravovi-zasadi-tekhnichnogo-regulyuvannya-v-ukrajini (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].